

Årsrapport

MED ÅRSREGNSKAP FOR 2019

“Ethvert menneske har noe det kan gi verden; spørsmålet er om vi kan skape et samfunn som ser alle menneskers verdi.”

Michael T. Coe

Virksomhetens lokalisering og art	2
Strategiske mål	2
Styret og stab	3
Organisasjon	4
Ytre miljø	4
Et utvalg hendelser	4
Besøkstallene	7
Venneforeningen	7
Større og nye prosjekter	7
Gaver	8
Leieinntekter	8
Økonomisk støtte	8
Økonomi	9
Fortsatt drift	9
Signaturer	10
Regnskapsoppgjør	
Balanse	11
Resultat	13

Virksomhetens lokalisering og art

Espeland fangeleir, syd for Indre Arna i Bergen kommune, er det eneste gjenværende, helhetlige anlegget av nazistenes flere hundre fangeleirer i Norge fra 2. verdenskrig – og er i sitt slag antakelig også den best bevarte i hele Europa! Veien til leiren ble bygget av jugoslaviske slavearbeidere. Fra 1943 ble den, ennå uferdig, tatt i bruk som transittleir for politiske fanger og motstandsfolk, med plass for 380 innsatte.

Espeland fangeleir. © Steinar Karlsen.

Etter krigens slutt satt norske landssvikere fengslet i komplekset, og fra 1948 ble samtlige tyske krigsforbrytere med langtdommer internert i leiren. I 1952 ble anlegget en del av «den kalde krig» da Sivilforsvaret overtok. I november 2014 ble leiren fredet.

Stiftelsen Espeland fangeleir ble stiftet 13. januar 2000, og i januar 2015 kom hele leiren i stiftelsens eie. Leiren brukes i dag i første rekke som et formidlingssenter, og besøkes av en rekke skoler, organisasjoner og privatpersoner.

Strategiske mål

Virksomhetens overordnede mål fremgår tydelig av formålsparagrafen i stiftelsens vedtekter:

«Stiftelsen har som formål å rekonstruere og bevare deler av den gamle fangeleiren for således å bevare for etterslekten minnet om nordmenn som ga sitt liv og sin helse i frihetskampen i årene 1940 – 1945.

Stiftelsen skal arbeide for å bygge opp et levende museum og kompetansesenter i leiren knyttet til fangebehandling og fredsarbeid.»

Stiftelsen har som målsetting å tilbakeføre større deler av det ytre fangeleiranlegget slik det så ut ved ferdigstillingen ved slutten av andre verdenskrig.

Videre har stiftelsen arbeidet for å bygge opp og utvikle et kvalitetspreget og aktiv presentasjon av leirens historie og dens kontekst. Vi har gjennom året etablert samarbeid med Falstadsenteret og Høyskolen på Vestlandet.

Det er dessuten gjort et fortløpende historisk dokumentasjonsarbeid knyttet til leirens historie.

Utover dette har stiftelsen ønsket å bygge opp et kompetansesenter bestående

Ragnhild Villanger i fri utfoldelse.

av to deler: en omfattende kursvirksomhet i hovedsak rettet mot lærerne, og en forskningsinstitusjon, begge knyttet til formidling av menneskeverd og –rettigheter i skolen. Her er også samarbeidet med Raftostiftelsen viktig.

Satsningen er i stor grad ledet av de sentrale myndighetenes tydelige føringer, bl. a. den nye generelle delen av læreplanverket. Det ble arbeidet for at stiftelsen, med Bergen kommune og Hordaland fylkeskommune i ryggen, kan hente sin grunnfinansiering fra staten.

Vårt iherdige arbeid resulterte i et tilskudd fra Kunnskapsdepartementet på kr. 1.000.000. Pengene ble hentet fra kap. 258 i statsbudsjettet, og vår ambisjon om å komme inn i kap. 255: Tilskudd til freds- og menneskerettighetsentre o.a.' står like sterk.

Styret og stab

Styret ble konstituert 6. mai 2019 og består av følgende medlemmer:

Styret:

Ole Johan Hauge (styreleder)

Ove Skjoldal (nestleder)

Torgeir Skorgen

Marita Nygård-Wahl

Gjermund Hagesæter

Sindre T. Westgård

Bodil Friele

Varamedlemmer:

Elin Strand (1. varamedlem)

Per Kristian Sebak (2. varamedlem)

Gjermund Hagesæter måtte trekke seg fra styret etter å ha blitt rådmann i Fedje kommune.

Gjennom 2019 er det avholdt 7 styremøter, som alle ble forberedt av styrets ledere og sekretær.

Daglig leder, Tor Dishington Johansen, er fast ansatt i 50% stilling. Han er også sekretær for styret.

Styret har en aktiv deltakelse i driften. Arbeidsmiljøet anses som godt.

Organisasjon

Rådet: Rådgivende organ for styret, og velger stiftelsen styre.

Styret: Det er et aktivt styre. På styremøtene er det på generelt grunnlag åpnet for at en representant fra venneforeningen kan møte og tale.

Staben: Daglig leder og undervisningsmedarbeider.

Venneforeningen: Frivillige som støtter stiftelsen arbeid. «Dugnadsgjengen» på 20-25 pensjonister møtes hver mandag til vedlikeholdsarbeid i leiren.

I tillegg setter styret ned ulike utvalg etter behov. Diverse nåværende utvalg:

Skolegruppen: Har ansvaret for all formidling i leiren, både til skoleklasser og til andre besøkende. Alle er frivillige, og gjør en kjempejobb:

Museumsutvalget: Jobber med å videreutvikle leirens historiske hovedutstilling.

Økonomiutvalget: Gir råd om økonomiske og inntektsgivende tiltak,

Arrangementsgruppen: Ansvarlig for gjennomføring av kulturarrangementer.

Kjøkkengruppen: Ansvarlig for bevertning knyttet til med arrangementer.

Espeland fangeleirs pris: En egen jury gjennomgår forslagslisten og peker ut årets vinner.

Bibliotek: Samlingen består av bokgaver og ordnes av en frivillig bibliotekar

Ytre miljø

Virksomheten medfører ikke forurensing eller utslipp som kan være til skade for det ytre miljøet.

Et utvalg hendelser

16. januar: Arrangement om næringsliv og frivillighet.

20.-25. januar: Undervisningsopplegg for 450 skoleelever i samarbeid med Rafto.

27. januar: Årlig markering av Holocaust-dagen. Nina Grünfeld holder foredrag og viser sin egen film.

- 31. januar: Bergen Høyre er i leiren på informasjonsmøte.
- 9.-10. februar: Tidsreiser og Humanetisk forbund (HEF) har rollespill for 300 konfirmanter i leiren.
- 16.-17. februar: Tidsreiser og HEF har rollespill i leiren for 300 konfirmanter.
- 8.-10. mars: Norsk bobilforening avd. Vest har treff i leiren.
- 3. april: Arna Arbeiderparti avholder møte i leiren og presenteres for vår historie og virksomhet.

Stiftelsen Espeland fangeleir, ved styreleder Ole Johan Hauge, tildeles Bergen kommunes kulturvernpris for 2019 av kulturbyråd Julie Andersland.

- 4. mai: Kunstutstilling i Fjøset med glasskunst, malerier, foto og videoinstallasjon.
- 4. mai: Konsert i Kvinnebrakken med Sigrid Moldestad trio.
- 8. mai: Tradisjonell markering av frigjøringsdagen. Appell ble holdt av August Rathke med påfølgende flaggtog. Tale og kransenedleggelse var ved stortingsrepresentant Peter Christian Frølich. Utdeling av Espeland fangeleirs pris for 2019 til forfatter forsker og forfatter Bjarte Bruland, samt øvrig program.
- 9. mai: Venneforeningens middag.
- 2. juni: Arrangement: «Aktiv i Arna», familiedag der mer enn 30 lokale lag og foreninger presenterte sine tilbud. Mer enn 500 deltakere.
- 1. august: Anita Myhre Andersen tiltrer i midlertidig stilling som undervisningsmedarbeider.
- 2. september: Stiftelsen Espeland fangeleir mottar Bergen kommunes kulturvernpris for 2019, av kulturbyråd Julie Andersland under et arrangement i leiren.
- 12. september: Besøk av skolebyråd Linn Kristin Engø.
- 17. november: Frida Sofies husorkester holdt konserten "The Berre Beatles" i Kvinnebrakken.
- 21. november: Styret beslutter å slå Stiftelsen Espeland fangeleir sammen med Stiftelsen Gestapohuset.

I tillegg kommer en utstrakt møtevirksomhet, eksterne foredrag, venneforeningens dugnadsarbeid, forarbeider til undervisningsoppleggene, søknadsarbeid, utleie av lokaler, og samarbeid med vernemyndigheter og entreprenører for ivaretagelse av det fredede anlegget. Stiftelsen har også vært i mange møter av ulik karakter med Fylkeskonservatoren gjennom året; dette samarbeidet har vært godt, om enn vi erfarer en viss sendrektighet i etaten.

Skolegruppen har vært spesielt aktiv, og antall skolebesøk har skutt i været.

Museet har vært søndagsåpent fra 7. april til 30. juni, og fra 11. august til 20. oktober.

Skolegruppen har vært spesielt virksom og skolebesøkene har satt nye rekorder. For første gang har alle klasser på 9. trinn i Bergen kommune besøkt leiren. Skolegruppen fortjener en ekstra takk. Det er gjennom året også arbeidet strukturert og flittig for å utvikle stiftelsens undervisningstilbud og guidekorpset; skolegruppen har også utviklet lærer- og elevhefter for skolebesøkene.

Arbeidet opp mot Hordalandsbenken og andre på stortingspolitikere må fremholds som særdeles vellykket.

Beslutningen 21. november om sammenslåing med Gestapohuset startet på sensommeren og var hele veien en konstruktiv prosess.

Besøkstallene

Antall besøkende har tilsammen vært 6242 pluss et mindre antall søndagsbesøkende. Av disse er ca. 4210 skoleelever. Dette ligger nær vår nåværende kapasitet basert på frivillighet. Skolegruppen har gjort en fantastisk innsats. Praktisk talt alle skoleklasser på 9. trinn i Bergen kommune har besøk leiren dette året.

Følgende skoler besøkte leiren 2019:

Videregående skoler: Arna, Danielsen, Lone, Nordal Grieg og Åsane.

Barne- og ungdomsskoler: Austevoll, Blokkhaugen, Breimyra, Garnes, Holen, Hop oppveksttun, Kirkevoll, Kjøkkelsvik, Kyrkjekrinsen, Lynghaug, Mjølkeråen, Nattland, Ny-Kronborg, Olsvik, Rothaugen, Rå, Sandgotna, Skranevatnet, Slåtthaug, Storetveit, Ytre Arna, Ytrebygda og Åstveit.

Besøkene fra historielag og pensjonistgrupper har ikke avtatt. Også interessen fra asylmottak og aktivitetssentre er vedvarende.

De åpne søndagene har ikke vært spesielt godt besøkt, og her har stiftelsen et forbedringspotensial.

Venneforeningen

Store arbeidsoppgaver er gjennomført takket være en stor innsatsvilje fra Venneforeningen. Ca. 5.560 registrerte dugnadstimer la foreningen ned i 2019! I tillegg kommer 730 timer som skolegruppen har nedlagt.

Styret i stiftelsen vil takke alle medlemmene i Venneforeningen som har stilt opp og hjulpet til, samt alle støttemedlemmer. Uten disse bidragene ville det ha vært uhyre vanskelig å drive Stiftelsen Espeland fangeleir.

Arbeid som er utført av venneforeningens medlemmer etter avtale utenfor dugnad har fått en beskjedne lønnskompensasjon.

Større og nye prosjekter

Vi har arbeidet med flere store og nye prosjekter under året:

- 1) Innkjøp og montering av varmepumpe luft til vann i Admin.brakken.
- 2) Rekonstruksjon av dobbelt piggrådgerde i hjørnet mot nord-øst.
- 3) Rekonstruksjon av grusvei på leirens østside.
- 4) Restaurering av Pumpehuset er nesten gjennomført.
- 5) Undervisningsrom i Brakke 3 er oppusset og klargjort for bruk.
- 6) Trær er fjernet i leiranlegget.
- 7) Skog omkring leiren er fjernet.
- 8) Maling av ytterpaneler.

Gaver

Gjennom året har stiftelsen mottatt en rekke gaver. Fine og viktige historiske gjenstander er skjenket museet. Biblioteket har også mottatt mange bøker. Vi er svært takknemlige for dette.

En stor takk til våre frivillige! Her noen av dem.

Leieinntekter

Stiftelsen har leieinntekter fra fast eiendom fra det offentlige og private. Dette gir en beskjeden, men stabil inntekt.

Økonomisk støtte

Stiftelsen er naturligvis også takknemlig for all finansiell støtte.

Fra det offentlige:

Driftsstøtte:

- Bergen kommune
- Hordaland fylkeskommune
- Kunnskapsdepartementet

Prosjektstøtte:

- Bergen kommune
- Hordaland fylkeskommune

Fra private:

- Trond Mohn
- Marit Gunvor Hamre
- Folkeakademiet
- Karl Johan Brusdal
- Bjørneseths Ford
- Langedalen kvinne- og familielag

Sponsorer:

Abora Prosjekt AS
Arna og Åsane Rørleggerservice AS
Janus-fabrikken
Moritz Vatile & sønn AS
Murmester Sigurd Djøanne AS
NorEngros K.J. Brusdal AS
OH-betong AS
Solberg Mek. Verksted AS

Økonomi

Resultatet for 2019 er et overskudd på kr. 157.997.

Stiftelsen har i 2019 mottatt driftstilskudd på kr. 517.000 fra Bergen kommune, og et driftstilskudd på kr. 350.000 fra Hordaland fylkeskommune.

2019 ble året vi kom inn på statsbudsjettet med kr. 1.000.000 fra Kunnskapsdepartementet gjennom kap. 258.

Gjennom venneforeningen har vi også mottatt kr. 150.000.

Fra Riksantikvaren har vi mottatt kr. 289.000 til restaureringsarbeider. Denne finansieringen settes opp i egne prosjektbudsjetter.

Arbeidet for å få en finansiering over statsbudsjettets kap. 255 har stått sentralt i stiftelsens perspektiver gjennom året.

Fortsatt drift

I samsvar med regnskapslovens § 3-3 bekreftes det at forutsetningen om fortsatt drift er lagt til grunn ved utarbeidelse av regnskapet.

Styret konstaterer at økonomien er svært anstrengt målt opp mot de mange arbeidsoppgavene som venter, og som Espeland fangeleir krever. Det må fortsatt settes «tæring etter næring». Arbeidet med å få på plass en tung statlig bunnfinansiering må intensiveres.

Signaturer:

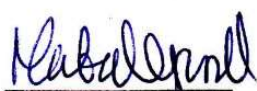
Johan Hauge
styreleder

Ove Skjoldal
nestleder

Torgeir Skorgen
styremedlem

Marita Nygård
styremedlem

Bodil Friele
styremedlem

Gjermund Hagesæter
styremedlem

Sindre Titlestad Westgård
styremedlem

Tor D. Johansen
daglig leder

Stiftelsen Espeland Fangeleir

Balanse pr. 31.12.

	2019	2018
EIENDELER		
ANLEGGSMIDLER		
Varige driftsmidler		
Tomter og bygninger	471 400,00	479 600,00
1110 Vaktårn	471 400,00	479 600,00
Driftsløsøre, inventar o.l.	30 200,00	45 322,00
1250 Inventar	7 044,50	39 922,00
1261 Fransgård vinsj	408,00	5 760,00
1271 Oppvaskmaskin Elux	22 747,50	0,00
1275 Kellfri flishugger - Kellfri Skjær	0,00	-360,00
Sum anleggsmidler	<u>501 600,00</u>	<u>524 922,00</u>
OMLØPSMIDLER		
Varer		
Varelager	43 826,00	62 157,00
1460 Innkjøpte varer for videresalg	43 826,00	62 157,00
Fordringer		
Kundefordringer	20 000,00	0,00
1500 Samlekonto debitor	20 000,00	0,00
Andre kortsiktige fordringer	26 607,84	26 513,93
1700 Forskuddsbetalte kostnader	26 607,84	25 530,50
2400 Samlekonto kreditor	0,00	983,43
Bankinnskudd, kontanter o.l.		
Bankinnskudd, kontanter o.l.	2 176 342,53	1 371 028,23
1925 SPV 3630 71 55693	1 547 881,86	1 189 068,86
1930 SPV 3633 66 43753	466 441,00	0,00
1940 SPV 3624 64 67816	109 430,74	147 557,44
1950 Skattetrekk 3624 64 57837	52 588,93	34 401,93
Sum omløpsmidler	<u>2 266 776,37</u>	<u>1 459 699,16</u>
SUM EIENDELER	<u>2 768 376,37</u>	<u>1 984 621,16</u>

Stiftelsen Espeland Fangeleir

Balanse pr. 31.12.

	2019	2018
EGENKAPITAL OG GJELD		
EGENKAPITAL		
Innskutt egenkapital		
Grunnkapital/Forvaltningskapital	-50 000,00	-50 000,00
2000 Grunnkapital/forvaltningskapital	-50 000,00	-50 000,00
Sum innskutt egenkapital	<u>-50 000,00</u>	<u>-50 000,00</u>
Opptjent egenkapital		
Annen egenkapital	-2 013 442,67	-1 855 445,49
2050 Annen egenkapital	-2 013 442,67	-1 855 445,49
Sum opptjent egenkapital	<u>-2 013 442,67</u>	<u>-1 855 445,49</u>
Sum egenkapital	<u>-2 063 442,67</u>	<u>-1 905 445,49</u>
Kortsiktig gjeld		
Leverandørgjeld	-17 754,48	0,00
2400 Samlekonto kreditor	-17 754,48	0,00
Skyldige offentlige avgifter	-54 043,89	-34 375,73
2600 FORSKUDDSTREKK	-25 971,00	-17 717,00
2770 SKYLDIG ARB.G.AVGIFT.	-18 682,57	-10 342,09
2771 SKYLDIG ARB.G.AVGIFT FERIEP.	-9 390,32	-6 316,64
Annen kortsiktig gjeld	-633 135,33	-44 799,94
2900 FORSKUDD FRA KUNDER	-100 000,00	0,00
2915 Gjeld til Stiftelsen Gestapomuseet	-466 441,00	0,00
2930 LØNN	-100,00	0,00
2940 SKYLDIG FERIEPENGER	-66 594,33	-44 799,94
Sum kortsiktig gjeld	<u>-704 933,70</u>	<u>-79 175,67</u>
Sum gjeld	<u>-704 933,70</u>	<u>-79 175,67</u>
SUM EGENKAPITAL OG GJELD	<u>-2 768 376,37</u>	<u>-1 984 621,16</u>

Stiftelsen Espeland Fangeleir

Resultatregnskap - spesifikasjon

	2019	2018
Salgsinntekter		
3100 SALGSINNTEKTER.AVGIFTSFRIE	0,00	-60,00
3200 Salg bokprosjekt	-18 116,42	-22 480,69
3600 LEIEINNTEKTER FAST EIENDOM	-268 495,00	-304 520,00
3901 Andre inntekter	-337 275,00	-23 650,00
3910 Arrangementer i Leiren	-225 375,00	-122 659,00
	<u>-849 261,42</u>	<u>-473 369,69</u>
Andre inntekter		
3900 Andre driftsinntekter	-2 379 980,00	-1 396 286,00
3902 Gaver	-381 250,00	-52 260,00
	<u>-2 761 230,00</u>	<u>-1 448 546,00</u>
Varekostnad		
4010 Materiell	7 791,25	0,00
4090 BEHOLDNINGSENDRING	18 331,00	10 206,00
	<u>26 122,25</u>	<u>10 206,00</u>
Lønnskostnad		
5000 LØNN TIL ANSATTE	497 785,93	362 869,23
5005 Andre honorarer over 10.000	45 240,00	0,00
5010 FERIEPENGER	63 444,50	44 800,11
5330 GODTG. TIL STYRE OG BED.FORS.	120 000,00	90 000,00
5400 ARBEIDSGIVERAVGIFT	70 187,81	56 589,96
5410 ARBEIDSGIVERAVGIFT AV FERIEP.	8 946,15	5 559,82
5900 GAVE TIL ANSATTE	960,00	0,00
5990 Annen personalkostnad	299,00	0,00
	<u>806 863,39</u>	<u>559 819,12</u>
Ordinære avskrivninger		
6000 AVSK.BYGN.ANNEN FAST	8 200,00	8 200,00
6010 AVSKRIVING MASKINER OG	46 384,50	41 581,00
	<u>54 584,50</u>	<u>49 781,00</u>
Andre driftskostnader		
4000 Utgifter arrangement	488 248,07	30 238,89
6320 Kommunale avgifter	57 495,70	54 763,55
6340 LYS VARME	217 491,26	209 289,07
6360 RENHOLD	35 038,51	12 664,55
6390 Annen kostnad lokaler	26 556,39	33 758,41

Stiftelsen Espeland Fangeleir

Resultatregnskap - spesifikasjon

	2019	2018
6400 LEIE MASKINER	1 014,00	0,00
6490 Annen leiekostnad	1 185,00	565,00
6540 Utgiftsført inventar	548 625,18	26 055,77
6550 Utgiftsført driftsmateriale	59 838,88	9 523,43
6570 ARBEIDSKLÆR OG VERNEUTSTYR	1 679,00	4 090,00
6580 Drivstoff maskiner	8 329,13	5 501,05
6600 Reparasjon/vedlikehold	579 769,79	630 415,41
6620 REP. OG VEDLIKEH.UTSTYR	37 848,38	9 490,40
6700 Revisjonshonorar	18 750,00	16 250,00
6710 Regnskapshonar	35 185,00	28 063,00
6720 Honorar foredragsholder	29 405,00	35 000,00
6790 ANDRE FREMMEDE TJENESTER	284 476,60	15 350,00
6800 Kontorrekvesita	17 989,61	12 685,89
6840 Aviser, tidsskrifter, bøker,ol	495,00	0,00
6860 Møte, kurs, oppdatering o.l	22 499,82	12 269,52
6890 ANDRE KONTORKOSTNADER	8 048,50	188,88
6900 Telefon og telefax	19 423,77	16 793,45
6940 PORTO	1 440,00	929,00
7100 BILGODTGJØRELSE	2 968,00	0,00
7140 REISEKOSTN.IKKE	104 334,55	33 823,30
7320 REKLAMEKOSTNADER	16 757,50	42 963,00
7350 REPRESENTASJON	13 200,00	137,00
7400 KONTIGENTER	750,00	550,00
7420 GAVER FRADRAGSBERETTIGEDE	0,00	1 030,00
7500 FORSIKRINGSPREMIER	116 646,32	112 217,00
7710 STYRE-OG	0,00	2 882,00
7770 BANK-OG KORTGEBYRER	18 661,23	7 418,22
7790 ANDRE KOSTNADER	-185 461,38	-110 750,69
	<u>2 588 688,81</u>	<u>1 254 155,10</u>
Renteinntekter		
8050 ANDRE RENTEINNTEKTER	-23 831,00	-13 654,05
	<u>-23 831,00</u>	<u>-13 654,05</u>
Rentekostnader		
8150 ANDRE RENTEKOSTNADER	66,29	400,23
	<u>66,29</u>	<u>400,23</u>

Stiftelsen Espeland Fangeleir
Resultatregnskap - spesifikasjon

	2019	2018
Avsatt til annen egenkapital		
8960 OVERF. ANNEN EGENKAPITAL	157 997,18	61 208,29
	<u>157 997,18</u>	<u>61 208,29</u>